

N^{RO}: 22.

GAZETA RZĄDOWA.

DZIEŃ 22. LIPCA ROKU 1794.

SESSYA RADY NAWYWSZEJ
NARODOWEY.

dnia 20. Lipca po południu.

prezydencya Ob. X. Franciszka Dmochowskiego.

Sąd N. kryminalny zaniósł rekwizycyę, aby mu deputacya indagacyyna przytawiła wszystkich aresztowanych i obwiniętych o gwałty, 28. Czerwca popełnione. Rada zaleciła wydziałowi bezpieczeństwa i sprawiedliwości, aby zniósł się w tej mierze, i żądanie sądu przyspieszył.

Komisyya porząd: *Lubelska* donosi, iż odebrałszy, dnia 14. Lipca, rozkaz od N. Naczelnika rozpoczęcia iurydykcyi, zjechała się na d. 18. do *Lublina*. Prosi o przyślanie wojskowej komendy, dla silniejszej eksekucyi swoich rozkazów. Donosi, że wojsko Cesarzkie w nocy 16. na 17. z *Lublina* ku granicom swoim wyszło. Dla przywrócenia rzeczy do porządku w tym województwie, zdało się Radzie, wydać w tamtą stronę pełnomocnika.

Rapport Ob. *Logi* komissarza do wydziału żywności przytany, a od niego Radzie komunikowany, prócz wiadomości ekonomicznych, donosi: że generał *Sierakowski* udał się do *Brześcia*, że obóz jego licznym pospolitym ruszeniem jest pomnożony, bo przeszło 10,000. ludzi z ziem *Lukowskiej* i województwa *Podlaskiej*

go złączyło się z nim: między któremi 1,500. konnych, a przeszło 3,000. z bronią ogniłą znajduje się.

Komisyya porząd: ziemi *Bielskiej* smutną przytawiła wiadomość, o zniesieniu i rozpędzeniu pod *Raygrodem* korpusu 2,500. ludzi, z pospolitego ruszenia zebranego. Cała wina tego nieszczęścia poszła z komenderujących, którzy nie umieli użyć ludzi, i owszem sami byli powodem do zamieszania, trwogi i ucieczki. Prosi, aby komisyya wojskowa wyznaczona była dla ukarania winnych. Taż komisyya porząd: uwiadomia, iż przyzwoite wzięła środki, końcem osłodzenia losu familii, które z tej okoliczności ucierpiały. Rada potwierdziła i pochwaliła urządzenie komisyyi, a do Ob. *Horaina* pełnomocnika pisać zaleciła, aby wszedł w rzecz na miejscu, przyspieszył sprawiedliwość, i skuteczną opiekę rządu zapewnił dla uszkodzonych familii.

Czytane były dwa rapporta, jeden od komisyyi porząd: na dniu 14. miesiąca Lipca, drugi od sędziów ziemianńskich i kryminalnych powiatu *Ofzmińskiego*, na dniu 12. tegoż mca datowane, względem sędziów kryminalnych, i wykonanie przez nich przysięgi; które Rada odesłała do deputacyi centralney W. X. Litt:

Wydział skarbu przyniósł opinią wypłacenia dla Obywatelów *Ożarówkich*, nim dostateczna, tak macierzystego, iako i oy-

czegoś majątku wspomnianych obywateli nastąpi segregacja, tymczasem sumę złt. 18,000. ze skarbu narodowego, za kwitem Ob: Stanisł: Ożarowskiego generała majora.

Zaleciła Rada wydz: żywności w komisji porząd: X. Maz: ażeby podwoły do obozu przytawione, a dla konsystujących wojsk nieprzyjacielskich, do domów powrócić niemogące, ugodziwszy je na nam, do wydziału żywności w Radzie odbył.

Wydział instrukcji przyniósł organizację dla siebie przepisaną, tudzież skład kancelaryj, i dla niej oznaczoną pensją; oboje roztrząsane i przyjęte.

Sesja solwowana na dzień jutrzejszy.

Excerpt z listu Obyw: komendanta X. Mazowieckiego, do prezydującego w Radzie N. N. at. Lipca 1794. roku.

Pod Zegrzem wczoraj Prusacy most gwałtem ukończyć starali się. Przefskadzali im nasi; jednakże nie tak skutecznie, bo więkšej siły oprzeć się nie mogli.— W tym momencie odbieram drugi raport od generała Gieslera, że nasi zebrałszy się, znowu odparli Prusaków. Piśze on, że o północy most zburzyć przedsięwziął; to zaś począć się musiało od ataku kępy, którą od dawności Prusacy w swojej trzymali posiadłości, i do której most miał być przyparty. Jakoż Prusaków nasi przez ten atak z kępy wyparowali. O moście donosi, że go podciąć kazął. Ta potyczka trwała od północy do 4. godziny rano. Piśze do niego o dokładniejszy raport.

J. Orłowski G. K. X. M.

List generała Chruszczewa, do N. Naczelnika.

Dnia 19. w wieczor trębacz z obozu nieprzyjacielskiego następujący list przywiózł do Naczelnika.

„Znając sentymenta właściwe ludziom, którym honor jest miły, podchlebiam sobie, udając się do W Pana, iż krok mój uznasz za postępek męża i o-

ca czulego, który udaje się do osoby, znającej tak prawa honoru, iako i prawa wojny.

Zona i dzieci moje, które najmniejszego wpływu w interesu kraju nie miały, znajdowały się w Warszawie w czasie rewolucji. Z największą rozkoszą dowiedziałem się, iż wolne były od wszelkiej krzywdy. Przekonany, że w iakiejkolwiek bądź wojnie, żony i dzieci za obojętne brane być powinny, w sprawie między dwoma stronami zachodzącej, mam pochlebną nadzieję, że powodując się podobnemi, iak nasz generał sentymentami, który za przybyciem swym całą familią Königów, u nas będącą, uwolnił, zechce W Pana podobnie z moją postąpić. Ta, równie zemną, cenić potrafi szlachetny postępek, do którego ludzkość prowadzić powinna; tym więcej, im mocniej W Pan przekonany być powinien, iż los jedney partycularney familii, nie może żadney szkodzić w interesach publicznych czynić odmiany.

Pochlebiam sobie, iż iak najprędszą otrzymam odpowiedź, mam honor zostać, &c.

Chruszczew, G. M.

Najwyższy Naczelnik na list ten, następującą dał odpowiedź.

Odebrałem list W Pana, z ukontentowaniem wyczytałem w nim, iak sprawiedliwie W Pan o narodzie naszym trzymasz, kiedy ufasz, iż wspomnienie samej ludzkości, tyle nad sercem Polaka ma mocy, iż na chwilę oddala z pamięci jego, barbarzyńską wojnę, pożogi, okrucieństwa, łupieństwa, wszystkie nakoniec okropności, rozkazem tyranów nad mieszkańcami naszej ziemi spełniane. Zona i dzieci W Pana przytrzymanemi zostały w Warszawie; bo losem jest ludzi zaślepionych, co dobrowolnie znoszą nad sobą niesprawiedliwych panów, albo cierpieć za nich, albo ginąć ofiarą wymysłu ich i pychy; przytrzymanemi moi zostały, bo lud, którego rozpacz skruszyła nakoniec haniebne okowy w oso-

bach, o które się Wpan upominasz, chciał mieć zakłady za tych współ-ziomków, których gwałt obcy, z znieuwagą praw narodu, bez względu na wstyd, porwał z domu, z łona ich rodziny, uwięził i wtrącił w odległe więzienia. My nie umiemy podobnych naśladować okrucieństw; sprawiedliwa nawet zemsta daleka jest od serca Polaków. Zona Wpana powie mu, jakie względy odbierała od nas, i jak umiano niedolę iey szanować. Mówisz mi Wpan o ludzkości: ja mu odpisuję, co jest dla niego tak drogim i lubym. Bodayby ta ludzkość, którey Wpan wzywał, dała się nakoniec uczuć, dała się poznać iemu i jego towarzyszom. Jestem &c.

Dnia 19. Lipca 1794. roku.

T. Kościusko.

Przy liście Chruszczewa był bilet, w którym dowiadywał się o niektórych officerach, czyli są między ięńcami, proponując za nich zamianę. N. Naczelnik odpowiedział, iż rozkaże poszukać tych officerów, i przyymie za nich zamianę. Spodziewamy się więc wkrótce odzyskać walecznego pułkownika Dobka, kapitana Łęskiego i porucznika Kotłataia.

Dnia 20. z południa wysłana była w porządnym poiażdżach generałowa Chruszczewowa z dziećmi: gdy minęła rogatki, zafunięto okna w karetach, służącym siedzącym z tyłu pozawiazywano oczy tak przybyli aż do podłuchów naszych; generał Chruszczew z synem i wielą officerami, wyiechali naprzeciw. Obywatel Deboli oddał wyzwoloną rodzinę, która ze łzami dziękowała, i za pełne ludzkości w czasie przytrzymania obeyście, i za wspaniałość w powrocie iey. I ona i mąż przyrzekli, iż za czyn tak szlachetny, czułą i niewygaśłą dla Polaków zachowają wdzięczność.

Generał Chruszczew ofiarował pieniądze trębaczowi, który żonę iego od prowadzał; ale ten przyjąć ich niechciał, mówiąc: że żołnierz *Polaki* od obcego pieniędzy nie bierze. Naywyższy Naczelnik sówicie go nadgrodził.

Rezolucya na zapytanie kommissyi porządk: powiatu Grodzieńskiego, względem pospolitego ruszenia, na sejsyi Rady 16. Lipca czytane, a w gazecie Rządowej w Nrze 18. znaydujące się.

RADA NAYWYŻSZA NARODOWA:

Memoryał komissyi porządkowej powiatu Grodzieńskiego, pod dniem 10. Lipca 1794. roku datowany, rezolwue *ad primum*: iż z funduszu iednego, czyli wsi iedney, która do trzech obywateli przedtym należała, i w osobną taryfę dymów wpisana była, a później przez iednego skupiona, i w iedno złączona została, obywatele do pospolitego ruszenia obowiązani, a sami dla wieku, niezdrowia, lub urzędowania stawać niemogący, iak z iednego funduszu zastępców na pospolite ruszenie dostawiać mają. *Ad secundum*: Gdy urządzenie pospolitego ruszenia przez Radę postanowione, obywateli do stawiania nań na czele ludu obowiązue; Rada naywyższa, że obywatel z fundum samego dóbr, do tegoż stawiania obowiązany, z awulsu na kreścencyą bez włościan będącego, zastępców dawać nie jest winien, oświadcza. *Ad tertium*: Równie duchowni, którzy z osobnych dworów i folwarków zastępców dawali, do stawiania tychże zastępców z gruntów przy kościele będących, a włościan niemających, pociągani być niemają. *Ad quartum*: Ze dzierżawcy kluczów ekonomicznych, równo z innemi possessorami, do pospolitego ruszenia, podług wyszłej już od Rady dla deputacyi centralney w tey okolicy Rezolucyi, są obowiązani. *Ad quintum*: Ze expedyce generała maiora powiatowego, przez kresy ustanowione i utrzymywać się powinny, expedyowane być mają. *Ad sextum*: Gdy ogólnych urzędzeń od Rady do deputacyi centralney w W. X. Litt: na całą Litwę wychodzących exekucya teyże deputacyi centralney jest oddana, a nawet bliższa kommissyi Grodzieńskiej od deputacyi centralney Litewskiej odległość, przedszą odpowiedź przyspieszyć może; przeto iżby kommissya porządkowa Grodzieńska w

fwoich obojętnościach do deputacyi centralney W. X. Litt: udawała się, zaleca.

Dan w *Warszawie* na sefjy Rady dnia 19. mca Lipca 1794. roku.

X. Fr. Dmochowski Prezydent:

T. Czech R. N. N. Sekr:

Reszta obwieśczenia, zapewniającego Warszawę o dostatku żywności i furazów.

10mo. Aże wydział żywności z porozumienia się z niektórymi browarami, umiarkował cenę takiego piwa ordynaryjnego, stosowną do teraźniejszej ceny ięczmienia, beczkę urzędową po złt: 9. z browaru, bądź na szynk, bądź na domową potrzebę; w szynku zaś garniec po groszy miedzianych 12.; to więc umiarkowanie teraźniejsze służyć ma i na teraz, i na zawsze magistratowi *Warszaw*: do stanowienia ceny piwa za prawidło.

11mo. Ażeby zaś i obrońcy nasi w obozach tudzież w okopach, równey od żdziarstwa i niesprawiedliwości wagi lub miary doznawali opieki, wydział żywności wkłada na kommissarzów swoich przy obozach ten sam dozoru i rygoru obowiązek, który w punktach powyższych polecony jest w *Warszawie* komissarzom *Warszawskim*, dając im moc przyjęcia nawet osobnego dozoru na zapłatę z funduszu wydziałowego.

Dan w *Warszawie* na Seffji Rady d. 18. mca Lipca 1794. Roku.

X. F. Dmochowski Prezydent:

T. Czech R. N. N. Sekr:

Doniesienie z Gallicyi.

Przez *Gallicyą* odebraliśmy doniesienie, które gorzko, ale nie zadziwia. *Szczesłnowa Potocka*, troskliwa, by który z *Moskalów* niewziął ją jeszcze za *Polkę*, następujący dała na siebie rewers gubernatorowi *Kraśney-Rosyji*.

„Niżej podpisana, dając na siebie „naturczytsze zaręczenie, iako żadnego związku, żadney konnexyi, nie mam,

„ani mieć będę z buntownikami *Polaka* „mi; wyrzekam się z niemi wszelkiej „przyjaźni, wszelkiej korespondencyi; „nierozdzielna w sentymentach z mężem „moim, zostanę do zgonu mego wier- „ną poddanką nayjaśniejszey Impera- „torowej całej *Rosyji*, pani moiej „miłościwey. Takowe zaręczenie ręką „własną podpisuję. Dan w *Tulczynie* 30. „Maja 1794.

„*Józefa z Mnischów Potocka*, „*Dama Honoru*, i *Kawalerka* „*orderu S. Katarzyny*. „

Odezwa do duchowieństwa obojga obrządków, i wszelkiego wyznania przełożonych i nauczycielów.

Komissya porządkowa *Xstwa Mazowieckiego*, odebrałszy zalecenie z wydziału instrukcyi w Radzie naywyższej narodowej, aby uczyniła urzędową rekwizycyą do całego duchowieństwa obojga obrządków, iakoteż do wszelkiego wyznania przełożonych, ministrów i nauczycielów, a to względem gruntownego oświecenia ludu, o niniejszym powstaniu narodowym; tym śpieszniey i usilniey zalecenie to do skutku przywodzi, im mocniey jest przekonana u siebie, że dokonanie przedsięwziętego dzieła uratowania i zbawienia oyczyzny, nayistotniey zależy od rozszerzenia ducha narodowego: który obeymując to wszystko, co tylko prawa moralność, z czystego źródła religii wyczerpniona, rozkazuje, nie może być dzielniey w fercach ludu zafzczepiony, iak ogniem religii, ani śpieszniey i dogodniey rozszerzony po kraju, iak przez ministrów teyże religii.

(Reszta w następującym numerze.)

Odezwę tę dla ważnych zdań, wyfokich myśli i filney wymowy, należałoby całą umieścić; gdyż częściami kładzona nie tak się wyda iak powinna: lecz szczupłość pisma, tego niedozwala.